

teletet kell parancsolnom és pedig a nélkül, hogy ez kénytelenségnek lássék; éppen ezen fordul meg a dolog. Nem szabad senkiben sem azt a gondolatot keltennem, hogy Defouqueblize úr (ez ugyanis a nevem) nagyszé- rüen vissza tudja tartani magát! Nemcsak hogy semmi szokatlant nem szabad elkövet- nem, hanem azt a meggyőződést kell kelte- nem mindenki, hogy az ember nem is tudna valami szokatlant elkövetni, még ha szabad volna is; hogy nincs ebben az em- berben semmi szokatlant, belőle kikivánczó vágy. Van még egy kis bor? Csak néhány csepp, kedves bűntársam, egy korty csu- pán... Ilyen alkalom nem kínálkozik két- szer az életben. Holnap, Rómában találkozni fogok a kongresszuson egy csomó komoly, szelídített, tartózkodó és megfontolt kolle- gámmal, a milyen magam is vagyok, mihelyt visszatérek megszokott környezetembe. Min- den társadalmi lény, mint Ön is, vagy én, tartozik magának azzal, hogy ál-életet éljen. (Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Pauler Ákos új könyve. Pauler Ákos, a ki- tünő magyar filozófus új könyvet adott ki *Bevezetés a filozófiába* címmel. Sok tekintetben más természetű könyv ez, mint az ilyen bevezető könyvek lenni szoktak, mert nem éri be azzal, hogy megmagyarázza a filozófia főproblémáit s az ezek megoldására eddig fölmerült kísérleteket, hanem megvilágítja a saját álláspontját is és fej- tegetései közben lerakja egy tudományosan meg- gondolt és erőteljesen kiejtett filozófiai világnézet alapjait. Pauler gondolkodásának erős lendülete van, egész lényével áttéli a filozófiai gondolatokat s ettől filozofálása, minden tudományos módszer- séggel, erős színezést kap, mindig meg- érzik rajta, hogy a tudósnak legfontosabb lelki ügye. Kantból indul ki és Kantra épít, de mes- terével szemben is megtartja önállóságát és a kanti alapítványra szilárdan megkonstruált épüle- tet emel. A filozófia fogalmát, körét és felhasznál- at, azután az egyes diszciplínákat: a logikát, esz- tétikát, etikát, metafizikát és ideológiát fejlődésük- ben mutatja meg, nemcsak magukkal a problé- mákkal ismert meg, hanem a történetükkel is, úgy, hogy műve a filozófia történetének ered- ményeit is összefoglalja. Előadása határozott, világ- os és gondolatkeltező, igen alkalmas arra, hogy a kezdő filozófát eligazítsa a filozófiai gondolatok világában. A terjedelmes könyvet a Pantheon nevű új kiadványallat adta ki.

... Mint a főnixszamár. Szilágyi Sándor új regénye a római császárság korában játszódik, abban az időben, mikor Tiberius uralkodott Róma fölött, zsarnoksága rémülettel, tettetéssel és kémkedéssel árasztotta el a várost és elaljasította az ősi római erkölcsöket. Ebben a környezetbe helyez bele egy szép, szomorú szerelmi történetet egy tisztalelkű- nek maradt fiatal patricius és egy Vesta-szűz kö- zött, a mely már születésében magában hordja tragikus végét. A regény súlya ezen a szerelmi történeten van, a történelmi háttér csak a színe- zésre való, nem yálík földologgá és nem terhelő- dik túl régiségteni részletezéssel, de viszont nem is tár fel új megvilágító szempontokat a múlt értékelésére. Néhány igen jól megfestett képre ad alkalmat, mint pl. egy éjjei harc leírása Róma utcáin, meg egy cirruszi előadás leírása, — ez utóbbiban az író a már ezerszer leírt tárgyba néhány érdekes új vonást tud belevinni. A regény főereje nem a történelmi anyag kezelésében és nem is a lélektani elmélyítésekben van, hanem az ala- kok eleven, friss rajzában és különösen az előadás fordulatos elevenségében. A regény szerzőjében olyan írórt ismertünk meg, a ki igen jól tud elbe- szélni, van invenciója és érzéke a regény-kom- pozíció követelményei iránt.

Elmúlt csodák. Tamás Ernőnek egy füzet verse jelent meg ezzel a címmel. Van a könyvecskében néhány csinos vers, van sok jó sor és strofa, de van sok olyan is, a mi nem belülről, magából a költőből jött, hanem a modern líra szólam- és hangulatkészletéből szűrődött át bele. Nem érezni a versek mögött határozottan felismerhető és ön- magát a maga nyelvén kifejezni tudó egyéniséget. Azt hisszük, még émi, formi, tisztulni kell, ma- gába szállnia, konkrétan formulázott viszonyba jutnia a világgal és mindenekelőtt magáévé hódí- tania a nyelv kifejező eszközeit.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Aggspentpéri Korizmicz Antal nyugalmazott kuriai tanácselnök, az alexandriai nemzetközi törvényszék volt elnöke, több nagy rendjel tulajdonosa, 78 éves korában

Budapesten. — Tasnádszántói és komlódtófalusi Besczy Emil Ugocsa vármegyének hosszú időn át volt alispánja, majd főispánja, 78 éves korában Budapesten. — Endrényi Lajos, a szegedi Friss Ujság kiadótulajdonosa és a szegedi lapkiadó- szindikátus elnöke, 70 éves korában. — Simon- falvi Székely György dr., Pestvármegye tiszti fő- ügyésze, 55 éves korában Budapesten. — Lázár István gróf, Brassó vármegye volt főispánja és volt országgyűlési képviselője, az Erdélyi Kárpát- Egyesületnek volt elnöke, Brassóban. — Ordódi és alsóleszkői Ordódy Béla miniszteri tanácsos, az Állami Munkásbiztosító Hivatal bírása, az állami felső építőiskola volt igazgatója, komárom- vármegyei bizottsági tag, bagotai birtokán. — Besso Marco, a Triestyi Általános Biztosító Társulat (Assicurazione Generali) elnöke. — Nagy- hetényi Pap János, Füzesabony község főjegyzője, az Országos Jegyzőegyesület alelnöke, 59 éves ko- rában Füzesabonyban. — Hevesi Belladagh Imre Máv. főfelügyelő, 59 éves korában Budapesten. — Baron Ferencz, a «Magyar Vasutas» szerkesztője, a háborúban szenvedett sérülése következtében, Budapesten. — Mészáros Alajos, a fiatalabb szí- nészdárda egyik igen szimpatikus és talentumos tagja, a ki a Nemzeti Színházban sok sikert aratott.

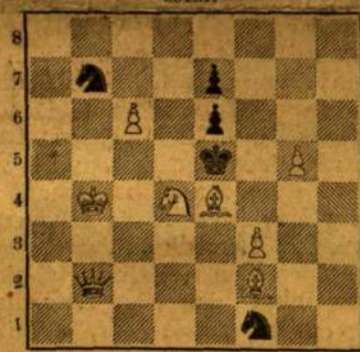
Melha Kálmán, szül. Székely Lujza írónő, Jósika Miklós báró életrajzának szerzője, nyug. székes- fővárosi polgári iskolai tanár, 65 éves korában Budapesten. — Kultárs Józsefné, szül. Tamásy Mária, 43 éves korában Budapesten.

KÖZGAZDASÁG.

A Neuschlosz-féle Nasiezi Tanningyár és Gőzfűrész Részvénytársaság most tartotta évi rendes közgyűlést. A közgyűlés az 1917/18. és 1918/19. évek nyereségéből az értékesítéskor alapnak 6.000.000 koronával való dotálása és az alapszabályszerű levo- nások után az 1917/18. üzletévre 65 korona és az 1918/19. üzletévre 75 korona osztalékot állapított meg. A közgyűlést követő igazgatósági ülés Hódos Béla dr.-t igazgatónak, Vadász Ernőt csigyevezetőnek nevezte ki.

SAKKJÁTÉK.

3164. számú feladvány Éder Istvántól Budapest. A „Vasárnapi Ujság” rejtvénypályázatán megdicsért pályamű.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.
Va7!
Vh2.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 13-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *Esküteri hid.*

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL.
Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11.
Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.).

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és II. kibocsájtást, különlegességeket is.
SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

A főváros első és legrégebbi csipketerítő, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete.
Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85.
Fiók: II., Fő-utca 27. IV., Eöklődt 6, Kele- méti-utca 14, V., Harminezad-utca 4, VI., Teréz- körút 39, Andrássy-út 16, VIII., József-körút 2.

KERESZTÉNY FORGALMI IRODA

Budapest, IX., Ráday-utca 16.
Birtokokat, telkeket, házakat, villákat, fizeteket adunk-veszünk és közvetítünk. Bank- és érték- tőzsdé bizományi ügyleteket kötünk és lebonyo- lunk. Hirdetéseket gyűjtünk és terjesztünk. Kereskedelmi tudakozódó. Export-import.

VARRÓGÉPEKET

veszek és eladok, újat és használtat.
KRAUSZ IMRE varrógépeszerelő,
Budapest, VIII., Bókk Szilárd-u. 6. Vízonteladónak engedmény.

KELETI J. BUDAPEST, IV. kerület, Koronaherczeg-utca 17.

Gyárt legkülönbözőbb méretekben kivételben: műlába- kat, műzseket, ásványkőket, haskötőket, gummi- páncélszárnyakat stb. Dús választék az összes betelepítési gummiárúknak és műszereknek.

Hamis fogakat Brillianst Ékszert Platinát
legnagyobb napi áron
vesz
GROSS ANTAL
BUDAPEST
VIII., József-körút 23
félszobát

JÓ PAJTÁS

BENEDEK ELEK GYERMEKUJSÁGA

a szívét-lelket nemesítő törté- netek, mesék, versek, ismeret- gazdagító olvasmányok való- ságos kincsháza.

Rendes munkatársai: Endrédi Sándor, Váradi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Kürthy Emil, Avar Gyula, Feleki Sándor, Mihályffyiné Fái Lenke, Berényi Lászlóné, Tábori Kornél, Kozma Imre, Csanády Sándor, Székely Nándor, Benedek János stb.

Állandóan közöl a régi nagy magyar és ide- gen költőktől a gyermekifjúságnak való költe- ményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.

Előfizetési ára negyedévre 12 korona. Egyes szám ára két korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek

BLOCKNER I.

hirdető-irodájában,
Budapest, IV., Semmelweis-u. 4

21. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL BUDAPEST, NOVEMBER HÓ 14.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Előfizetési ára: az okt.-decemberi évnegyedre 20 korona. Külföldi előfizetésekhez a postailag meg- Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona. állapított viteldij is csatolandó.

A KIRÁLYNÉ ALAKJA ZALA GYÖRGY ÉS HIKISCH PÁLYAMŰVÉN.

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKMŰ ÚJ PÁLYÁZATA.

KATICZABOGÁR

REGÉNY. — IRTA HAVAS ALISZ.

(Folytatás.)

Horgolást vett elő. Karjára akasztott kis kosarában tánczolt és soványodott a gonmbolyag, a vékony fehér csipke pedig lengett libeggett és nyúlt, nyúlt. De néha megállt a munka s Kósné elnézett a víz fölött a meszesésébe, a szemközti meredező szigeten túl, egy-egy hirtelen oldalpillantást vetett a számkömba mélyedt lány arcára, talán azt nézte, mennyit halványodott az utóbbi napokban? De úgy találta, hogy most elég színes, egy pillanatig elnézte, hogy játszik a szél néhány könnyű kis elszabadult hajfürtjével. Azután odatévedt a tekintete a közelben, velük szemben ülő fiatal férfire, a ki útonnan nézegette a vizet, úgy látszik, sokszor látott már eféle hullámzást, több érdeklődés volt a szemében akkor, mikor a két nő felé fordult s a hajfürtök hullámjatként kísérte figyelemmel.

— Bár szövődnek köztük valami, — gondolta Kósné, — ha látnám, hogy szövődhetik, nem gondolnék többé szemrehányással a fiamra.

Kató a lap végére ért s fordítani akart, de a szél kikapta kezéből a kötetlen könyv kiszakadt lapját s földhöz vágta. Kató és a fiatal ember egyszerre kaptak utána, de mindketten a puszta földet érintették. A lap kiilibbent kezük közül és forogva lengett át a korlát fölött, le a vízbe.

— Ejnye, nagyon fontos példák voltak rajta, — szólt Kató ijedten.

Kósné mosolygott:

— Lám, lám, nem lehet itt tanulni. A férfi kisértett s aztán Kató és Kósné a karját látták, a mint a part sziklaoldaláról, a fürdőház faoszlopai közül a víz felé nyúl. A hullámok játszottak vele, feléje vitték a lapot, majd megint visszakapták. Végre mégis elérte, mielőtt elázott volna s hozta örömmel.

— Kis száraz ruhával le kell jtanani s nem lesz semmi baja, mondta Katónak, a ki megköszönte s rögtön folytatta a tanulást.

— Nem voltál elég kedves ehhez az ügyes fiúhoz, — mondta később Kósné. — Miért nem?

— Nem tudom, hiszen igazán hálás voltam a lapért.

Nemsokára látta Kósné, hogy ennek a kis esetnek nem lesz semmi folytatása, Kató valahogy lélektelenül fogadja az új ismerős köszönését, és egyik napon halványabb, másik nap kicsit színebb. De a kis Vili, mintha élénkülne.

Korán delután volt. Csilláné és Kósné szobájukban pihentek, a míg a nap odátűz a sziklákra s a sziklák visszaverik a forróságot. De a gyerekek vígan játszottak s Kató tőlük nem messze, azon a padon, mely a magas, de lépcsőzetes part legszélén állott, olvasott. Úgy szerette a napsütést, hogy még ezt az erőset is eltűrte, csak napernyővel védekezett. Aztán a könyvet letette maga mellé, egyik kezében még mindig a napernyőt tartotta, másik karját a pad támlájára fektette s ráhajította a fejét. Hallgatta a gyermekek csacsogását és nézte a mozdulatlan, sötét kékítőszínű vizet. Aztán elszunnyadt. Arcát eltakarta a napernyő, nem láthatta volna senki, nem is járt senki a napban rajta parton. De most mégis végigment rajta valaki s újra valaki. Hajó érkezett. Egy fiatal pár is jött, mögötte vézna, szőke, görnyedő asszony-hordár vitte csomagjukat.

Kató arra ébredt, hogy egy nagyon ismerős férfihang azt mondja:

— Mintha láttam volna már ezt a szép széke fiúcskát valahol.

S egy szintén igen ismerős női hang azt feleli:

— Én nem ismerem. Különböleg lehet, hogy

én is láttam valahol. Csak kérlek ne álljunk meg, majd megpukkadok ebben a hőségben.

A napernyő lehanyatlott, Kató felpattant. Látta a tovahaladó párt és csak pár lépést kellett volna utánuk tennie, könnyen elérte volna őket a hangja is. De ő állt mereven és szóltanul. Aztán leült. Majd megint fölállt.

— Mégis csak nagyon tikkasztó itt a levegő, gondolta, hova menjünk? Föl a szobába? Nem vágyott. Hosszú sétára szívesen ment volna, de nem lehet ebben a melegben. Legszívesebben valami sűrű erdőbe húzódt volna. Itt a közelben is akad kis gyér, aszott pázsit, búvóhely, de a gyerekek nem akarnak róla hallani. Ott maradt Kató a padon, lehajtott fővel, de nem aludt el, gondolkozott.

— Azóta nem találkoztam ő velem. Könyven belenyugodott, hogy az érzéseim megváltoztak s hogy én mondtam ki a döntő szót. De hát melyik szó jöhetett volna még?

Nem volt helye több szónak, nincs helye. És így fogunk találkozni. Hogy a néni nem említette a jövetelüket! És most itt vannak... Ketten egyik és én? Miért kell nekem találkoznom velük? Mikor nincs helye több szónak köztük. Menekülnek e találkozás elöl, mert... gyöngye vagyok hozzá. Pedig szerettem őket... kettőjüket együtt. És most boldogok. Ez az egy a megoldás. Ez a fő, hogy őik boldogok legyenek, én átéltem a magam boldogságát. Túléltem. De nem, nem éltem túl. Át kell éreznem az ő boldogságukat, mely az enyémen épült, az enyéből szövődött, lám, így alakul ki, hogy egygyé kell lennem az ő boldogságukkal. Nehéz lesz és nehéz lesz a találkozás. Istennem, hát mi vagyok én? Egy lehelet? Egy sóhajítás? Egy lehullott virágzirom? Nem volt-e erőm szeretni őt olyan nagyon, nagyon? Nem volt-e erőm visszavonulni olyan hamar, mihielt éreztem, hogy meg kell lennie? És lesz erőm a találkozáshoz! Lesz erőm mindenhez, a mihez kell! Hogy zavartalanabbnak, boldogabbnak lássam őket, mint másokat. Mert különbek. Különbeknek kell lenniök másoknál, hiszen csak nem vonzotta két eszendőn át hiába anyai érzesemet előbb az egyik, azután a másik és azután... mind a kettő. Lesz erőm. Fogadom!

Daczosan fölkapta a fejét, ragyogott a szeme, láz vagy erő ragyogott benne, vagy mind a kettő.

Kósné éppen ebédutáni álmából ébredt, mikor kopogtak az ajtaján. A szobalány lépett be.

— Vendégek jöttek a nagyságos asszonyhoz, egy úr, meg egy fiatal nagysága, azt mondták, hogy a fia, meg a menyé.

Akkorára már be is rontott Kós Béla meg Zsuzsa, a kik az előbb érkeztek a hajón.

— Na, de ilyen meglepetés! Ilyen meglepetés, — örvendezett Kósné és nézte napbarmított arcú fiát.

— De hát hogy is határozottatok el, hogy ide jöttök?

— Tudod anyám, jól éltünk Taliánországban, de ki is fosztottak minket, — felelt Béla, — s elhatároztuk Zsuzsával, hogy nem megyünk ott tovább, bele is fáradtunk a sok látnivalóba, s inkább itt pihentetjük a zsebünket meg a szemünket. Hát te hogy is kerülte ide? Nem írtad. Szükszavú volt utolsó levelezőlapod.

Kósné elkomolyodott.

— Ismerősökre találtam itt, azaz, hogy

tudtam, hogy itt vannak s őket látogattam meg. Aztán megtetszett a hely...

— Szép is, — mondta Kós.

— Nem unalmas egy kicsit? — kérdezte Zsuzsa.

— Nem. Legalább nekem és nekik nem.

— Hát kik is azok az ismerősök?

— Csilláné a két gyermekével, — mondta Kósné csendesen.

— Igazán? Itt vannak? — csodálkozott Zsuzsa nagyon élénk hangon. — Nem juttottam hozzá, hogy írjak Katónak s így nem tudtam.

Kós Béla hallgatott. Komoran nézett le a padlóra. Aztán ránézett Zsuzsára és halalkan mondta:

— Hát a kis szőke fiú a strandon...

— Tán a kis Vilike? De hisz nem látszik halálos betegnek. Ilyen sápadt, vékony gyerekek nem egy él a világon.

Kós Béla megint hallgatott. A felesége utazásukról mesélt az anyjának, ő csak hallgatott.

E közben a Zsuzsáéknak rendelt szoba is elkészült s ők átmentek, de Béla hamarosan visszazért az anyjához.

— Te nem öltözöl át, Béla?

— Dehogynem. Csak most átengedtem a szobát Zsuzsának.

— Jól nézel ki, fiam. Nagyon boldog vagy, ugye?

— Nagyon. Csak most nem tudom, a kis Katóra emlékeztetnél anyám és találkoznom kell vele. Mi van a kis lánygyal?

— Semmi jó. Egy orvosunk van s tőle sokat tudok Katóról, többet, mint ő maga s mint az édes anyja. Beteg az a lányka még mindig.

— Mi baja?

— A legnagyobb gyengeség. Elhanyagolta az egészségét, meg... sokat izgatódott... nem szabad, hogy izgalom érje, most éppen nem szabad...

A férfi megint sokáig hallgatott. Fejét kezére hajította, úgy, hogy a szemét is eltakarta.

— Sokért nem adnám, ha a kis Kató elfelejtette volna, hogy megismerkedett egy ilyen vakmerően önző emberrel, — mondta, mikor megszólalt.

Az anyja csak pár pillanat múlva felelt.

— Jobb lett volna, ha nem találkoztok. De most már elkerülhetetlen. Ő szépen fog viselkedni, úgy, mintha semmi sem lett volna, semmi sem izgatná, felelek érte. De hát inkább tombolna, állna boszút inkább, csak ne éreznéd azt a rejtett, kifélt csöndes izgalmat, a mit én jól ismerek nála.

— Megkérem Zsuzsát, ne erőltesse a sok együttélést Katóval, — szólt Kós és kiindult.

— Csak lesz annyi tapintata, — felelt Kósné.

Zsuzsát meghatotta az, a mit az ura mondott Katóról, de mikor látta, hogy milyen lehangolt a férfi, akkor még csak egy pillantást vetett a tükörbe, látta, hogy öltözete egészen kész, hibátlan, odament a férjéhez, ki a nyitott ablak párkányára könyökölt.

— Nem fog meghalni Kató, bízd csak rá. Jól ismerem őt, roppantul bízelmes, hát istennek, oly fiatal, majd kinövni. Nem elég temperamentumos, nem elég rugalmas a kedélye. Hamar letörök és nehezen tér magához. Méséltem, hogy oda volt a kis őcsése miatt, de nem halt bele, jött egy nagy szerelem. Ez az igazi orvososága. Fel fogom deríteni őt és gondom lesz rá, hogy szerencsésen új szerelem ébredjen benne. Ott leszek mellette és a gaz férjüra vigyázok.

akárki lesz az, mert a férfiak oly gyöngék, nehogy valami magamfajta önző asszony rávesse a szemét. A mi kis Katónk nem harczra termett, nem tudja még, hogy az az élet. Az igazi élet! — S felcsillant a szeme.

Kós nem felelt.

— Aztán nem olyan vad embert választunk ám, mint maga, — s arcát hozzányomta a férféhez, — hanem ábrándosat, gyöngédet, nőiesebbet. (Ej, hogy ez a Szentimrey kisiklott a kezemből.) A télen gar-dirozom. Viszem jegre, mulatságra a ki-menőin s megnevelem. Tüzes kis nőt faragok én belőle, mert van hajlama erre... No, remélem, maga uracsám férriasabb férfi, semhogy olyan dolgokon rágódjék, a melyek már megtörténtek s elmúltak... Vagy talán boldogtalanságra, unalomra vezette az, a mit tett? Oh, akkor más. Akkor... csak lógassa az orrát. — S durczásan otthagya a szótlan embert.

Béla visszafordult, egy-két lépéssel utol-érte, a pamlaghoz vitte s maga mellé ültette Zsuzsát.

— Édes kicsi asszonyom, beszéljünk komolyan. Nagyon jól tudod, hogy semmit sem bántam meg, a mi hozzád vezetett. De a hibát, a mit elkövettem, én inkább látom a maga egészében, mint te, de te inkább teheted jóvá, mint én.

— Te is jóvá teheted, — mondta Zsuzsa vállat vonva s elhúzódott az urától.

— De Zsuzska!

— Kérlek, ne Zsuzskázz! A kecske jólakott, most a kaposzta is maradjon meg. Jóvá akarod tenni, hogy már nem szereted? Szeresd meg újra, ez az egyetlen módja.

— Zsuzsa, megtiltom, hogy így beszélj!

— Béla, nagyon jól tudod, hogy így nem boldogulsz. A hatalmi szó engem fölizgat és makacsos tesz. Ha az én szerelmem már most, mikor az igazi ideje van, nem tudja feledtetni veled a rajtam kívül esőket, az engem megelőzőket, hát menj! Menj! Hiszen én nem halok bele! Oh, én nem!

Kós a feleségéhez húzódt, a ki föl akart pattanni, de Kós nem engedte. Erővel és mégis gyöngéden maga felé fordította az asszony fejét:

— Nézz a szemembe, Zsuzska. Mi ez? Az első civakodásunk. De hát miért civakodnánk? Hiszen tudod... hiszen tudod, hogy...

További magyarázat helyett megcsókolta a feleségét és a csókja legyőzte az asszony makrancosságát azzal, hogy túlélt.

— Menjen, kiállhatatlan, hiszen magánál minden „komoly” beszélgetésnek az a vége, — mondta már csak játék-daczczal.

Kós megint elkomolyodott.

— Ott hibáztam el, hogy meg akartam magyarázni neked, a mit te úgysis értes és érzel, hogy Katót nem szabad felizgatnunk a találkozásával, észrevétlenül, de kerülünk kell a sok találkozást, mert ő komoly beteg s csak úgy vidíthatod és nevelheted a télen, ha a nyarat szerencsésen túléli.

— Kérlek, bízd rám Katót, — mondta Zsuzsa, csókra nyújtva a kezét, aztán egy-két mozdullal megigazította a haját.

— Siess kérlek az átöltözéssel, megmondom a mamának, hogy rögtön jössz. És kiement, hogy fölkeresse az anyósát.

XXVII.

Már elhúzódott a nap a sziklába vágott partról s a távolabbi hegyekre s a hegyes partokkal körülfogott tószert tengerre sütött, mikor Kósék lejöttek s végigmentek a strandon. Ott ült sorban a padokon mindenki, a ki nem indult sétára a völgybe, s mindenki észrevette a két új vendéget Kósné mellett. Szép pár, elegáns asszonyka, azt mondogatta a szemük s a szájuk és Zsuzsa megértette a szemükből is, az ajkuk mozgásából is. Ezt a kritikát elvárta tőlük s most meg volt elégedve.

Az út vége felé találtak rá Csillákra. Kató már korábban elmondta az anyjának, hogy kik érkeztek s most hirtelen oda-szólt: — Jönnek! Ott vannak ni! — S most szeretett volna felugrani a padról, a melyen hármában ültek s elszaladni. Eltűnni, úgy

tűnni el, mintha sohsem élt volna. De aztán ismét eltökélte: erős lesz! Már odaértek. Megtörtént a bemutatkozás. Az öreg Kósné leült, Kós a kis Vilivel kezdett foglalkozni. Most már emlékezett rá, hogy látta. Megtalálta a hangot, a témát, a mi lehetővé tette, hogy Katóval beszéljen. A fiúcska állapotáról kérdezősködött. Közben azt nézte, hogy milyen halvány a lány, s Kató megértette, hogy azt nézi s kicsit elpirult. Különböleg nyugodtan tekintett a férfire s a nőre és nyugodtan beszélt, bár maga sem tudta mit, csak úgy, gépiesen, mert minden figyelme arra a gondolatra irányult: Erős akarok lenni! Erős vagyok!

Rég nem tudok semmit rólad, kis Katiczabogaram, szólt Zsuzsa, gyere menjünk a kikötőig és beszélj az intézetről, minderről. Maga Béla, látom, hogy mebarátkozott az édes kicsikével, hát csak mulattassa. Aztán, ha minket akar látni, jöjjön elibénk. A férfi helyeslően nézett elfogulatlan asszonyára, a kinek élénksége könnyít a nehézségeken, oldja a feszültségeket. A két nő megindult. Fehér ruhásk mindketten. Zsuzsa a nagyobb, a széles vállú, a telt keblű, a dereka karcsú, de nem törékeny, a csipője erőteljes, de nem széles. Kató a kisebb, kicsit oldalt hajlik, a mint Zsuzsa karjába fűzi karját, alakjának lágy körvonalait nem élezi ki matróz-ruhájával. Arról beszélnek, hogyan vált meg Kató az intézettel, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

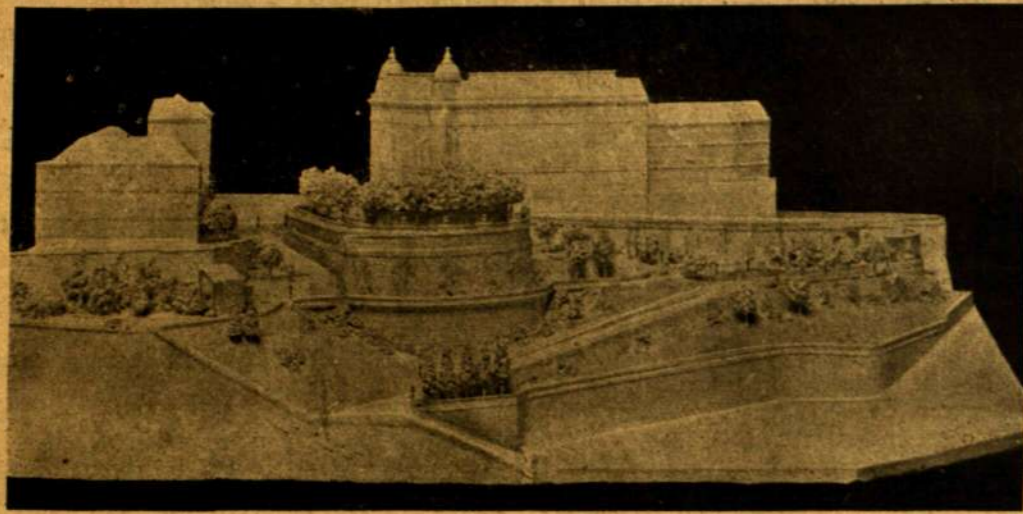
A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

A férfiszem megint megmozdult, de csak félfigyelssel beszél, még mindig más foglalja le, az, hogy erős! Erősnek kell lennie! Szembőjön velük az a fiatal ember, a ki multkor az algebra-lapot kihalászta. Kösön Katónak s aztán megáll a tekintete meglepett gyönyörűséggel Zsuzsán. Zsuzsa közömbösen, természetesen visszanez.

— Hál' istennek, most jobban van... bár sokáig tartana ez a javulás.

— Persze, hogy tart. És neked is meg kell javulnod. Nagyon rosszúl érzed magad? Fáj valami?

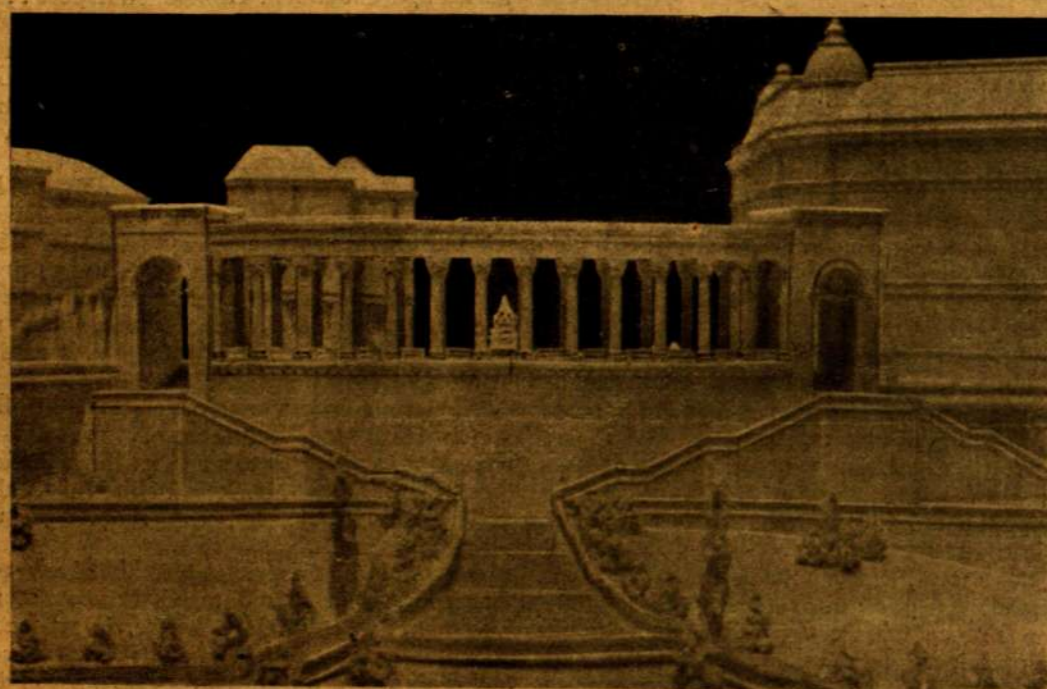
— Nem. Csak gyöngye vagyok nagyon...

GRÓF BÁNYFI MIKLÓS ÉS GYÖRGYI GÉZA PÁLYATERVE.

asszony rögtön megértette, miért oly komoly a kis beteg anyja, miért olyan merengő a nővére, a ki különben vidáman el-eljárt a gyermekekkel. Az erdésznő többször látta. A fürdőben közeledett is már hozzájuk, de zárkóztak, nem könnyen barátkozók. Az asszony tovább is a gyermekkel foglalkozott, a férfi pedig Kósnak magyarázta a helyi viszonyokat. Kós örült annak az eshetőségnek, hogy ha az erdésznő néha hozzájuk csatlakoznak, nem lesznek annyira egyedül Csillákkal. Bár Kató állandóan nyugodt modorú maradt, igyekezett, hogy olyan legyen, mintha semmi sem történt volna, semmi egyéb, minthogy most találkozott barátnője férjével, Kós nem felelte el azt, a mi volt, nem felelhetett el. Megrendítette az a változás, a mit Katón annál inkább észre vett, minél többször látta és meghatotta az a nyugalom, mely annál több energiába kevert, mennél természetesebbnek látszott. Észrevette ezt Kató szemének egy-egy múlt tekintetén, megismerte a tekintet merevségén, mikor Kató beszéd közben nyíltan szemé nézett és vigyázott, hogy tekintete semmit se mondjon. Zsuzsa vidám, anyáskodó elfogulatlansága eleinte bántotta Kóst, aztán megértette, Zsuzsa makacsul elhitette önmagával, hogy Kató felejtett, megszokja a helyzetet és az ő anyáskodó segítségével fölényül, sőt csökken érzékenységének a mélysége.

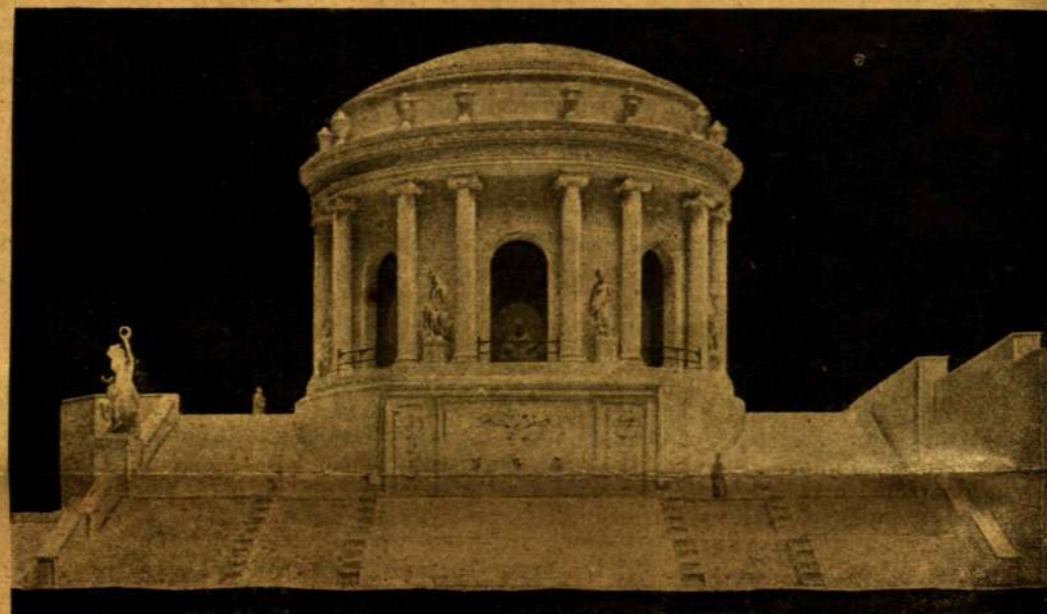
Vacsora után csakugyan lejötték az erdésznő a strandra, megismerkedtek Béla nevével és anyjával s Katóékkal.
— Erdész. De hát hol van ezen a kopár földön erdő? Csodálkozott Kató. A völgy elég szép fás, még füves is, de erdőnek nyoma sincs.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN ÉS LAJTA BÉLA PÁLYATERVE.

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKMŰ ÚJ PÁLYÁZATA. — Az emlékművek építészeti elrendezése.

— Ohó, jól elrejtette azt a kincstár, tréfált az erdész, nem adunk mindent a fürdővendégek elébe, kifogatnának mindenükből. Messze van a mi erdőnk, de aztán szép

ZALA GYÖRGY ÉS HIKISCH REZSŐ PÁLYATERVE.

ám. Ösfenyves. Csupa óriás karácsonyfa. Az volna a Jézuska, a ki azt elbirná.
— Nekem szinte félelmes, a hányszor fölmegek, pedig már hányszor voltam, — tette hozzá az erdésznő.
— Oh, de szeretném látni azt a gyönyörű rengeteget! — mondta Kató oly erős, mely

A lovak pihennek egy napig, azután, hogy minket fölvittek. (Kettőnél több nem kapható ezen a takarmányszegény vidéken.) Azután felhozzák önöket, hármukat.

— Még valamit mondok, — szolt az erdésznő. — Kató kisasszony...

— Jaj, nem kisasszony...
— Hát Katóka feljöhetne velünk, szerény kis kunyhó az odafönt, de azért megférnénk benne, s akkor kipihenné a fáradságát...

— Nem szeretném őt több napra elengedni, bármilyen kedves a meghívásuk, már csak a fürdők és napkúrák miatt sem. Nem szabad ennyit elmulasztania, — mondta Csilláné.

— Hiszen lefelé éppen nem fárasztó az út, a megszokott levegőre tér vissza, nagyot vacsorázik, nagyot alszik s másnap frissebb, mint valaha. De igazán annyira kívánczik az én birodalmamba? — kérdezte az erdész.
— Nagyon, — mondta Kató s meleg volt a hangja. Gondolatban még hozzátette: jó volna egyedül barangolni ott. Gyönyörű volna.

Megállapították a kirándulás részleteit, Csilláné pedig megígértette Katóval, hogy ha aznap nem érzi különösen jól magát, akkor lemond az egész tervről. Ugyanezt Kósné is megígértette.

(Folytatása következik.)

Hiszek egy Istenben.
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKMŰ.

Az a fátum, a mely rajtnyugodott Erzsébet királyné fájdalmas megpróbáltatásokkal teli életén, mintha halála után sem szűnt volna meg, mintha tovább folytatódna emlékének megörökítésében is. A magyarság rövid idő alatt az akkori időkben szinte páratlanul nagyra látszó összeget adott össze arra, hogy a királyné emlékeztére egy pártját ritkító emlékművet állítsanak. Ki is irták annak idején a pályázatot, a mely oly nehéz feladat elé állította a rajta résztvevőket, hogy egyiküknek sem sikerült akként megbirkózni vele, hogy a kínált megoldások bármelyikét is megnyugvással fogadhattuk volna el. A hely, a melyet az emlékmű felállítására választottak, egyike az építészeti legnehezebben kiaknázható városrészeknek, maga a királyné pedig, a kit az emlékmű szobor-részének megörökíteni kell, annyira a mindennapi megszokás felett álló egyéniség volt, jelleme oly sokrétű és oly gazdag elemekből tevődött össze, hogy szinte megoldhatatlan feladat elé állította szobrászművészeinket. A legutolsó pár év előtti pályázaton azután a résztvevők közül a bíráló bizottság öt pályaterv készítőjét szűkebb versenyre szólította fel, a melynek eredményét most október hó végén vártuk meg, de nem is ebben rejlik a pályázat fatális vonása, hanem abban, hogy ma pénzünk értékének véges leromlása miatt az egykor óriásnak látszó szoboralap még csak tizedrésze sincsen annak az összegnek, a mely akármelyik pályamű megvalósítására szükséges volna.

A bírálóbizottság egyhangú határozatával Zala György és Hikisch Rezső közös tervét ajánlja a kivételre. Tudvalevő dolog, hogy az emlékmű helyét a Vár oldalának azt a részét szemelték ki, a melyen a Lónyay-villa áll és a melynek mai külügyminisz-

A KIRÁLYNÉ ALAKJA RÓNA JÓZSEF PÁLYAMŰVÉN.

térium (az egykori Vöröskereszt) és a hadtestparancsnokság épülete szolgál háttérül. Hikisch Rezső terve a Pest felé erősen lejtő hegyoldalon nagyobb arányú feltöltések nélkül helyezi el az emlékművet, a mely egy kecses külsejű, oszlopok tartotta, fődött mauzoleumba helyezné el a királyné szobrát. Az építmény inkább kecses, mint monumentális hatású, de úgyszemint belé a környezetbe. Zala György Erzsébet szobrát ülve ábrázolja a királynőt. Gazdagon díszített márvány-padon ül Erzsébet, a ki magán viseli királyi méltóságának egész külső pompáját. A szobor beállítását és díszítését erősen a barokk-kor izlésére emlékeztet és inkább a királynőt adja, mint a lelkebe elmerülő, szenvedések glóriáját hordó nagyasszonyt. Lajta Béla és Szentgyörgyi István terve a Várhegy testének nagymértékű aláépítésével

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN MŰVE.

TELCS EDE MŰVE.

PONGRÁCZ SZIGFRID MŰVE.

AZ ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKMŰ ÚJ PÁLYÁZATA. — A királyné alakja a különböző pályaműveken.

az emlékmű látópontját az Albrecht-út felső végére helyezi, a honnét egy igen impozáns és monumentális nyitott oszlopcsarnok adná a háttérrel az elő te elhelyezett szobornak. Szentgyörgyi Erzsébet királynéja talán a legközelebb jár ahhoz a fogalomhoz, a melyet a magyar nép nemes pártfogójáról alkotott: elmerengő, bánatos, nemes, egyszerű, de mégis minden ízében fejedelmi. Mint szobormű: szép anyagszerű márványszobor, egyszerű, nyugodt, harmónikus vonalakkal. Ugy hogy ezáltal is az az Erzsébet királyné, a ki annyira közel állott lelkünkhez.

Róma József sokféle motívumból összetett pompázó, de kissé nyugtalan architektúrában helyezte el Erzsébet királynéját. Szobra bensőséges, komoly, nyugodt és Erzsébet királyné fogalmához eléggé közeljártó alkotás.

Györgyi Dénes zárt háttérű oszlopsorokból zömök rotundát épített, a melynek közepét víziútkörrel fedi be. A rotunda falához simul Pongrácz Siegfried Erzsébet-szobra. Szintén ülő alak, a mely nem hasonlít tulságosan a boldogult királynőhöz. Komorabb, büszkébb, dacosabb, mint Erzsébet volt.

Gróf Bánffy Miklós és Györgyi Géza nyílt architektúrájuk kiépítéseképpen a kertészetet hívják segítségül, a mennyiben kompozíciójuk vonalához nagyarányú fasorok is szükségesek volnának. Tervükhöz a szobrot Telcs Ede szolgáltatta, a ki állva ábrázolja Erzsébetet. Idealizált, leplek ruhában áll a királyné, a kit azonban arcvonásairól bajos volna felismerni. Telcs különben is a legkevésbé közelítette meg azt a jellemzést, a mely nélkül Erzsébet királyné szobrát lehetetlen elképzelni.

Hiszek egy Istenben.
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.

EGY RÓZSASZÁL.

Elbeszélés. — Irta Csűrös Zoltán.

Huszonnégy éves múltam, tehát már át léptem a nagykorúság küszöbét. Kis erdélyi városkában tanyáztam a svadronunk és a napjaink oly szürke egyhangúsággal vonultak, mint egy kedvetlen verébsereg. Gyakorlatozások a hajnalodó határban, esős időben a kaszárnyában lonzolás, délután a tiszt kaszinóban unalmas ferblizés, este cigány a kávéházban savanyú vinkó mellett. A polgárság leginkább örmény lókupeczekből állott, egy-két csinos fruska, asszony nép ugyan akadt, de ezek az én szememben jobbára paraszti virágszálak voltak. Azelőtt Brassóban, Aradon és Debreczenben hadnagyságot kaptam. Nem voltam hajlandó egy magyarba oltott andaluziai tánczosnőnél alább adni. Nem maradt más a számomra, ha nem akartam elpenészesedni, mint a tivornyaszó.

Fogyasztottam a bort, konyakot, cigányt, poharat, tükörüvegeket és merő időtöltésből belekötöttem boldog-boldogtalanba. Veszett rossz hírem kerekedett. Bizonyos vagyok, ha testőr lettem volna az udvarnál, nyárspolgáribb életet nem élt volna senki nálam. De bosszantott a kisvárosi levegő, mert előkelőknek és nagystilűnek tartottam magamat. Lehet, csak fiatal, tehát szilaj és számar voltam.

Egy szép nyári napon izgalom futott át a tisztelen. Az ebédnél újságot láttam, hogy valami bácskai hivatalnok érkezett nyaralóba az itteni rokonaihoz és magával hozta a feleségét. Az asszony gyönyörű. Délután katonabanda játszott a Főtéren és ekkor magam is megláttam a házaspárt. A férfi köpcös, olajbarna arcu, széles vállu emberke volt, az asszony magas, karcsú, kékes szemű és fekete hajú. Az orczája különös rózsaszinbe olvadt, a porcellánfestményeken ilyenek a francia kisasszonyok. Az ajkát mintha fitymálva felhúzta volna, a mint a kihívó férfipillantások megperzselték a nyakát, de a két szeme, mint egy hamis bolondító csillag, tündökölt. És a járása, nyúlófülvű flezkók, ha láttátok volna az asszonykát, a mint az ura mellett himbálva haladt. Mintha le akart volna törni a karcsu bokájára, hogy aztán annál könnyedebben lépjen egyet. Nem járás volt az, hanem költészet, szépség, muzsika, lebegés, mit tudom én. Estig mindenki belehabarodott.

Eltelt egy hét. A tiszték nagyjában már mind megismerkedtek vele. Körülvették, mint a méhkaptárt a darazsak és émyelgő udvarlást fejtettek ki. Gondolom, az asszonyka vidám flélnnyel látszott velük, mert a pohár mellett a fiúk észinteségi rohamukban olyan reménytelen képpel tárgyaltak róla,

SCHIOPPA PÁPAI NUNCIUS, ELŐTTE SZMRECSÁNYI EGRI ÉRSÉK ÉS PROHÁSZKA OTTOKÁR SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÖK.

A XIII. KATHOLIKUS NYITÓLÉS BUDAPESTEN.

mint a koldusgyerekek a czukrász dobostortájáról. Távol maradtam. Mindenki a legfessőbb fiúnak tartott nyíltan, a helybeli kasszírótól a trafikoslányig s osztván a véleményüket, nem akartam, hogy egy sorba kerüljek a többiekkel. Vártam a sors útmutatásait.

A legközelebbi vasárnap a helybeli fiatal-ság valami Sári-bált rendezett. Természetesen mi is hivatalosak voltunk mindannyian, hogy, mint a rendező urak hangsúlyozták, emeljük a mulatság fényét és a katonaság és polgárság közti jó viszonyt ezúttal is még bencőbbé és barátságosabbá tegyék. Nyolczkor kezdődött a táncz, de már kilenczre járt, hogy a piacon át a Korona-szállóhoz értem harmadmagammal. Kellemes, langyos este volt. A hold sütött, a csillagok ragyogtak és hirtelen kedvünk kerekedett, hogy a vendéglő terraszán egy palackz érmellékit kiürítsünk. Letelepeltünk, kocczintottunk. Az ablakon át, az ajtón heresztül keringő szűrődött hozzánk.

Egyik pajtásom elmélázva nézett maga elé. — Bolondság, bohóság, semmi a nagy világ minden emberével és állatával együtt. Egy valóság van és az a bor.

Az első palackzot követte a második. Másik cimborám megrázta a fejét.

— Helytelen az okoskodásod. Egy érték van ebben a nyomorult életben: az asszony. A pinczér a harmadik üveget bontogatta. — Igaz, — sóhajtotta önfeledten, kissé elérékenyvedve az italtól az első. — Tévedtem. Tévedni emberi dolog. Azt az asszonyt nem adnám oda a herczegprimás minden hordójáért.

— Hiszen nem is a tiéd!
— A tiéd sem. Senkié.

Közben a negyedik palackz is az asztalra került. A holdfényes fákrol édes illat hullámzott felénk, a csillagos égre néztem mérőn, aztán felálltam.

— Elég volt, fiúk, az elmélkedésből. Gyurk.

Bizonytalan léptekkel siettünk befelé. A sok italtól ködlő volt a fejem és elhatároztam, hogy megkezdem a mai estén a rohamot. Vagy megismerkedem az asszonykával, vagy, ha nem jött volna el, betöröm valakinek a koponyáját.

Eljött, ott volt a tánczforogtagban. A mint beléptünk, éppen előtünk futott el egy önkéntessel.

Negyedóra leforgásával én tánczoltam vele. Nagy Don Juan hírében állottam és a tánczosnőm magaviseletéből, elejtett szavából kivettem, hogy némi kósza beszédek

MÁRIA-LÁNYOK A KÖRMEZETBEN.

rólam eljutottak a rózsás fülecskéjéig. Tehát érdeklődött utánam. A helyzet biztató!

— Maga veszedelmes fiú, — kaczerkoddott. — Mondja, hogy telhetik kedve, hogy békés családapáknak megszabdálja az arczát és libácskát elbolondít?

A hajából valami végtelen finom illat áradt ki. A fenyő, a rezed, az ibolya illata és a női haj eredeti izgató illata. A hajában, a dús fekete tekeresek között, a jobb halántéka fölött egy kis rózsabimbó piroslott. Ránéztem a bimbóra.

— Kitél kapta ezt a virágot?

— Istenem, beh kíváncsi. Valakitől.

— Kedves nagyságos asszonyomnak ez a virág?

— Kedves. Különbön is imádom a rózsát. De kedves az is, a ki adta.

— Kitél kapta?... ha szabad tudnom?

— Dehogyan szabad. Csak egy pár perczecke óta beszél velem és ilyen élénken és behatóan kérdezősködik. Ha férj lenne, azt hiszem, nagy zsarnok volna.

— Adja nekem azt a rózsát.

Magamhoz szorítottam a derekát és szomjas, égő szemmel néztem vele farkasszemet. Hirtelen elkomorlyodott.

— Nem adom.

— Miért nem? Olyan kedves az, a kitél kapta?

— Milyen jögon tesz föl ilyen kérdéseket?

— Azon a jögon, hogy szeretem. Csak most beszél velem... mindegy az. A mióta itt van és megláttam magát, bolondja vagyok a szemének, a szájának, a hajának, egész mivoltának. Szeretem.

— Kérem, vezessen vissza, nem tánczolk magával tovább.

Éppen akkor a cigányok abbahagyták.

— Azt hiszi, főhadnagy uram, minden asszonyval egyformán konferálhat. Közön-séges és szellemtelen dolog.

Az arczom elsötétült. A táncz, a bor, az asszony mind a fejembe szállott. Megszorítottam a karját a csuklója fölött.

— Szeretem. Maga mondta, hogy sok bolondságot hallott rólam. Ilyen bolond nem voltam és nem leszek soha.

Megcsillant a szeme egy futó pillanatra.

— Kértem a rózsát, nem adta ide. Jól van. Holnap ide fogja adni... délután... hatkor... a lakásomon. Várni fogom öt és hat óra között. Ha nem jön el, hat órakor főbe lövöm magamat. — És megmondtam a lakásom címét, hozzátéve, hogy senkisémet láthatja meg, mert félreeső utca és nem igen akad ott járólók.

Lenézően mosolygott és megrázta a fejét.

— Micsoda kis csacsinak tart maga engem! Megálltam és halkán mondtam.

— Becsületszavamra fogadom. Nagyot lélegzett, hátat fordított és sebesen ott hagyott. Utánanéztam, a mig kísérhettem az alakját. Többet nem tánczoltam, hanem egy ivókompanyihoz szegődtem és ittam bort, konyakot, likőrt, pezsgőt, kü-lömbül, mint egy kefekötő.

Hajnalig mulatoztunk, akkor mi, tiszték, mentünk, mert közeledett a kirukkolási idő. Kint a fénylő virradatban, a tágas határban, friss és erős szél süvöltözött. A szabad levegő, a szél, a loyaglás lassan oszlatta a fejemben a ködöt. És egy kedvetlen, kijözanódó érzés a fülembé morzsolta, hogy alapjában véve igen könnyelműen viselkedtem. Hátha nem jön el? Világos, hogy nem volna ebben semmi rendkívüli és meglepő. Sőt! Nagyon is természetes dolog, hogy tíz percnyi táncz és beszélgetés után csak ki-nevet és megvethet a tolakodásomért és erőszakosságomért. Világos, úgy viselkedtem, mint egy zöld kadét, vagy egy bárdolatlan csaposlegény. Röstelni kezdtem magamat és megcsapkodtam a lovam nyakát.

— Nem jön el — hajtogattam — persze, hogy nem jön el. És ha nem jön el?

Vállat vontam egykedvűen. Nyomban eszembe jutott, hogy mit fogadtam. A becsületszavamot adtam oda. Dőreség volt, eszeveszett számárság, annyi bizonyos. Most mitevő legyek? Gyávának fog tartani. Voltaképpen igaza van. Talán el is fecsegi a bárátnőinek, mert az asszonyok olyan csacs-kák és szeretnek különben is a hódításukkal elkerkedni. Mulatni fognak rajtam, a milyen pletykafészkek ez a kis város, két nap mulva a trafikoslány is tudni fogja. És a gyáváság ott lesz az arczomon.

Kezdtém ideges lenni. Mindenkinek feltűnt a rosszkedvem és szórakozottságom. Alig vártam, hogy visszatérjünk. Sehol sem találtam a helyemet. Az ebédet magamba dobtam, aztán a tiszt kaszinóba néztem, majd befutottam a kávéházba, de rögtön felkeltem és hazamentem. A legényemet lehoradtam, mint a bokrot és rárivalltam.

— Micsoda rend? Mint egy disznópajta, mint egy szemétdomb, úgy néz a szobám. Szedd a lábád. Vegyél likőrt, süteményt, czukrot és virágot. Félóra alatt itt légy. Aztán elhordhatod magadat és nyolcz óráig ne lássalak.

Lassan teltek az órák. A szolgám régen ott hagyott már és én zavartalanul tűnődhettem.

— Elvégre fiatal vagyok és olyan szép az élet, ha meggondolom. Ha eljön, vagy nem jön el, nem tesz bátrabbá, vagy gyá-

RUBINEK GYULA FOGADTATÁSA CSONGRÁDON, A FALU-SZÖVETSÉG ZÁSLÓBONTÁSA ALKALMÁVAL.

RUBINEK KERESKEDELMI MINISZTER ÉS SOKORÓPÁTI MEGGAZDÁMINISZTER MAGYAR RUHÁS LÁNYOKKAL. (Oldalt Rubinek mellett Szabó Sándor csongrádi főispán, szőlőtől Meskó Zoltán államtitkár.)

A FALU-SZÖVETSÉG ZÁSLÓBONTÁSA CSONGRÁDON.

A KIS HALÁSZ TIBOR, A LOVASBANDÉRIUM EGYIK TAGJA.

HORTHY MIKLÓS KORMÁNYZÓ KISÉRETÉVEL A VÁRALJA-UTCZÁN ÁT A VÉRMEZŐRE LOVAGOL.

vább engem, de a nagy világ nem tud meg soha semmit.

Nagy zsarnokok az emberek. És nagy zsarnok egy ostoba sző, ha okatlanul elejti valaki. Rámegy, mint gazdájára a medve és agyonveri.

Ot óra volt. Hol hanyattvettem magam a pamlogon, hol felugrottam és mint kerecsben az állat, jártam fel s alá.

— Még tiszt sem maradhatok tovább — dünyögtem, összeránczolva a homlokom — ha kiszivárogtat az eset. Mit tudom én, miféle asszony ez?

A mutatók félhato álltak.

— A verembe jutott farkas esete — morogattam. Kivettem a tokjából a revolveremet és nézegettem, próbálgattam. Összeszorítottam a fogamat, a fegyvert az asztalra tettem. Az ablakom előtt a kék mennybolton fehér fellegek vonultak és az udvar fái veretek csiripeltek. Az utcán egy inasgyerek fűtőrézsett hetykén és gondtalanul. Látaszott, hogy a világ folyását nem befolyásolja és akasztja az én helyzetem. Egyik cigarettát a másik után szívtem.

— Halálra ítélte vagyok, nem rablásért, gyilkolásért, emberölésért, hanem egy szőért csak.

A becsületszavamért. Felbőszítő állapot! Az óra háromnegyed hatot ütött. Kinyitottam az ablakot, az utcára néztem. Előrehajoltam, messzire láthattam el a hársorok között. Itt-ott egy-két járkáló alak. Egyik sem ő. Már tudtam, nem jön el. Fellobbant a haragom magam ellen, ő ellene, mindenki ellen. Gyűlölettem vadul, kérelhetetlenül, elkeseredve a tisztársaimat, a kik olyan könnyen és mohón tudnának felettem pálcát törni, a többi férfiakat, a kiknek betörtem a fejét és most örülni, dehog, újjongani fognak, a nőket, a kik csélesap mivoltom, vagy hideg közömbösségem miatt a megbosszulásukat ünneplik. Aztán hirtelen nagy-nagy, mélyből jövő szomorúság ömlött végig a lelkemen és mindent elborított, mint egy áradat. Jó volna élni még!

Néhány perc hiányzott még hat órából. Még egyszer kinéztem az utcára. Senki. Lassan visszahúzódtam az ablaktól. Nos jól van. A levegőbe bámultam. Ugy látszik, irni kell néhány levelet ide-oda. Hozatok majd rumot. Inni fogok előbb. Vagy ne várjak addig? Remegő kézzel végig simítottam a homlokomon. Verejtékes volt és hideg.

Az ajtón sebesen koczogott valaki. Alig hallottam meg. Kinyitottam.

Az asszonyka volt, erősen lefátyolozva. — Hátul jöttem, a kertek mellett van egy ösvény. Futottam, hallhatja a hangomon — mondta elfúlón. — Egy barátném volt nálunk, nem jöhettem előbb.

Egész testében remegett.

— Még csakugyan elkövette volna azt a bolondságot.

Körülnézett, megpillantotta a fegyvert az asztalon. Halkan felsikoltott.

— Hát csakugyan annyira szeret?

Hátravetette a fátolát. Az arca tüzelt, a szeme kitágulva ragyogott és villogott. Az ajka megnyílt, mint egy kihaladt piros kis gyümölcs.

— Itt a rózsája — és fölemelte a fehér kezét. — Ha tudni akarja, az unokahugcskám-tól kaptam.

Unnepélyesen, mondhatnám, méltóságosan viselkedtem.

Mintha kábult lett volna a fejem, még csak le sem ültettem szegényt.

— Csak ezért jöttem el... Csak egy pillanatra. Most megyek... Isten vele.

Az ajtóban megállott és visszaneézett, mintha még várna valamit. Hogy némán néztem magam elé, leeresztette a fátolát és eltűnt búcsuzatlanul.

Magamban voltam. Lassan tokjába helyeztem a nyolczlövetűt. A rózsára esett a tekintetem. Az asztalon hagytam. A divánra dőltem. És sokáig, gondolatlanul... fáradtan bámultam a mennyezet festett virágait.

SZONETTEK.

A PÁLYABÉR.

Szegény maradtam, mint akkor valék,
A mikor ifjan vándorutra keltem.
Egy emberöltőt végigékeltem,
Sorsharag és koldusbot... Ez a vég.

Csak mentem, míg a lelkem elalél
A pályán égő hittel, csüggedetlen,
Az életem álomokra vesztettem,
Se hír, se semmi... Megkapám a bért.

Erdők zugában dalol a madár.
A dala gyógyít, szived hogyha fáj,
Törődik-e aztán valaki véle:

Hogy a kis dalnok elpusztult-e, él-e?
Szétfoszlik szárnya egy tükös borkorban,
Sirját se tudja soha senki: hol van?

SZOVÁTA.

Szováta, rokon a lelkem veled.
Az évek olyan gyorsan elrohannak,
Mint hajjai itt a *Sebespatáknak*.
De megmaradt belül egy kis meleg.

Elmult napok világa szendereg
Forró ölelben a csodás tavaknak.
Egész nyarak elraktározva vannak,
Hogy ne is sejtsek soha a telet.

Hidig van, veszti pompáját az erdő.
Beburkolozom, a mig a didergő
Éj hull reám, befurdulok szivembe.

Délszaki táj szakadt bele régenté.
Mik felbuzognak: a dalok, szonettek
Már rég a keblem mélyiben pihentek.

Petri Mór.

ESTI SZONETT BUDÁN.

Csodáld! az ég hullámzó tűzopál
Boldog Budán esendő estelen.
Bizony mondom, konok és esztelen,
Ki sorsa ellen balga harczt áll.

Boldog Budán esendő estelen
Sok száz akác fehérlik szerteszét,
Az illatuk fohászos szentbeszéd,
Ringó simítás tiszta testemen.

Én békén nyugszom minden vesztemen.
Dicsérem útam végzett végzetét
És áldom titkát, mely mint sir, setét.

A jök ma szánják hitlen sóhajuk,
Boldog, ki vallja, minden jóra jut.
S áldott, ki eljött hinni ezt velem.

Mihályfi Ernő.

A VATIKÁN PINCZÉI.

Regény. (Folytatás.)

Irtá André Gide. — Francziából: Könyg György.

A vacsora befejeződött; egy pinczér járt körül s a számla összegével együtt beszédte a borralvalókat is.

A mily mértékben kiürült a terem, Defouqueblize hangja oly mértékben komorabb és komorabb lett. Némelykor valóságos aggodalomba ejtette Lafcadiót. Így folytatta:

— És ha nem volna itt a társadalom, hogy kényszerítsen, éppen elég rokonaink és barátaink kisebb társasága: sohasem tudnánk beleegyezni, hogy visszatetszést keltsünk náluk. Ok olyan képet hordoznak magukban mirőlünk, melyért mi csak félig-meddig vagyunk felelősek, mert ez a kép csak kissé hasonlít hozzánk, belőle kilépünk pedig nem illik. Ebben a pillanatban kétségkívül én is kilépek a képemből. Kilepek önmagamból... Minő szédületes kaland! Mily veszélyes élvezet! De már bizonyára untatja a beszédem.

— Rendkívüli módon érdekel.

— Én csak beszéllek, beszéllek... De hát részegen is csak tanár marad az ember és fontosnak találom ennek a tételnek az igazságát... Ha azonban befejezte a vacsorát, talán szives lesz karját nyújtani nekem és visszakisér a szakaszomba, addig, a míg még állok a lábamon. Attól tartok, hogy ha soká itt maradok, nem fogok tudni felkelni.

Defouqueblize ezen szavak után erősen nekifeszült, hogy felemelkedjék székéről, de visszazuhant, még pedig olyképp, hogy hason feküdt az asztalon. Bizalmasodó hangon magyarázta Lafcadiónak tovább:

— Ime az én tételtem. Tetszik tudni, mi szükséges ahhoz, hogy becsületes emberből gazembert neveljünk? Ehhez mindenképp valami megfelelőkezés, valami kihelyezkedés szükséges! Igenis, elég egy rés az emlékezetben s az őszinteség mindjárt kibujik!...

Valami folyamat megszűnése vagy az áram egyszerű megszakadása teljesen elegendő. Ezt előadásaimban természetesen nem szoktam hangoztatni... de így magunk közt: micsoda óriási előny ez egy fattyúra nézve! Tessék csak elgondolni: a fattyú oly lény, ki maga is kizökkenés terméke, maga is az egyenes vonal váratlan irányváltozását jelentli...

A tanár hangja ismét hangosabb lett, különös szemeit Lafcadióra mereszté és hol bizonytalan, hol pedig szűrő tekintete mármár szinte nyugtalanította társát. Nem tudta most már, hogy ennek az embernek a rövidlátása nem tettetés-e és csaknem felismerte ezt a tekintetet. Végül, nagyobb zavarban, mint a milyet hajlandó volt önmagának bevallani, hirtelen felállott.

— No rajta! Karoljon belém Defouqueblize úr. Keljen föl, eleget fecsegtünk.

Defouqueblize nagynehezen feltápáskodott székéről. Mind a ketten elindultak és végig tántorogva a folyosón, elérkeztek ahhoz a szakaszhoz, melyben a tanár táskája feküdt. Defouqueblize lépett be elsőnek, Lafcadio elhelyezte és bucsút akart venni tőle. Éppen hátat fordított már, hogy elhagyja a szakaszt, a mikor hirtelen hatalmas kéz markolását érezte vállán. Lafcadio hátrafordult.

Defouqueblize egy ugrással felállott... Hát csakugyan Defouqueblize volt az, ki gúnyos, engedelmességet parancsoló és diadalmas hangon rákiáltott:

— Nem volna szabad ilyen hamar cserben hagyni a jóbarátot, tisztelt Nemtudom-miféle Lafcadio úr!... Hát csakugyan meg akart volna szőlni?

A még néhány perc előtti kaposos tanárból misem volt meg most már ebben a hatalmas, szálás és eleven ficzkóban, kiből Lafcadio most már habozás nélkül felismerte Protost, ki veszedelmesnek ígérkezett.

— Hát maga az, Protos, — kérde egyszerűen. — Így jobban szeretem. Alig bírtam ráismerni magára.

Bármily rettenetes volt is ez a leleplezés, Lafcadio mégis jobban szerette ezt a kétségtelen tényt annál a lehetetlen agyremnél, melyben a társalgás kezdete óta vergődött.

— Nem rosszul voltam maszkirozva, mi?...

A maga kedvéért nem sajnáltam semmi fáradságot... De te pápaszemet tehettél volna fel, fiacskám; még könnyen bajod támadhat, ha nem ismered jobban fel a finomakat.

Micsoda szunnyadó emlékeket támasztott fel ez a finom szó Cadio emlékében! Azon nyelv használata szerint, melylyel régebben Protos és ő párisi közös pensióban éltek, a finom olyan ember volt, a ki bármily oknál fogva is, nem mindenki előtt és mindenhol mutatja ugyanazt a külsőt. A finomakat ők számos jeles és előkelő kategóriába sorolták; szemben állt ezekkel a Crustaceák egyetlen nagy családja, melynek képviselői a társadalmi létra minden fokozatán helyet foglalhattak.

A mi cimboráink a következők alapeveket követték: 1. A finomak egymás közt felismerik egymást. 2. A Crustaceák nem ismerik fel a finomakat. Lafcadio most mindegyre visszaemlékezett és minthogy olyan ember volt, a ki nem akarta elrontani senkinek a mulatságát, mosolygott. Protos folytatta.

— Mégis csak szerencse ugyebár, hogy a minap jelen voltam, mi?...

Talán nem egészen véletlenül történt. Szeretem ellenőrizni az ujonczokat: van bennük fantázia, vállalkozási kedv és izlés... Nagyon hamar azt hiszik azonban, hogy el tudnak lenni az idősebbek tanácsa nélkül. A maga munkája bizony nagyon is rászorult apró javításokra, kedves barátom!... Ki hallotta, ilyen kalapot feltenni, mikor az ember munkába fog? Ha megtalálják annak a kalaposnak a címét, egy hét leforgása alatt feltétlenül lecukált volna magát. Én szeretem régi barátaimat és be is bizonyítom barátságomat. Tudja-e, hogy nagyon szerettem magát, Cadio? Mindig gondoltam, hogy lesz magából valami. Olyan szép fiú volt, hogy minden asszony szívesen bolondságokat követett volna el a maga kedvéért. Nagyon megörültem, a mikor hirt hallottam magáról és

GRÓF CSÁKY IMRE KÜLÜGYMINISZTER ÉS MESKÓ ZOLTÁN BELÜGYI ÁLLAMTITKÁR A PÁRTKÖRBE.

megtudtam, hogy Olaszországba utazott. Becsületszavamra! Alig vártam, hogy megtudjam, mi lett belőle azóta, hogy régi barátónkat elhagyta. Tudja-e, hogy most is szép fiú még? Karolának nem volt rossz izlése.

Lafcadio izgalma egyre nőtt, iparkodott azonban izgalmát elrejtetni, a mi Protost szerfelett mulattatta, úgy tett azonban, mintha mitsem venne észre. Kivett mellényzsebéből egy kis kerek bórdaarabkát és nézegette.

— Ugyesen kivágtam ezt a darabkát, mi? Lafcadio szerette volna megfojtani, ökle összeszorult, körmei belemélyedtek husába.

A másik folytatta a gúnyolódást.

— Az ilyen munka nem ér meg hater ezer frankot; mondja csak egyébként, miért nem tette zsebre azt a pénzt?

Lafcadio felugrott.

— Tolvajnak tart engem? Protos nyugodtan folytatta:

— Én nem szeretem a műkedvelőket, megmondom nyíltan. Nekem hiába henczeg vagy adja az ostobát akárki. Maga tehetséget, sőt fényes tehetséget árul el, az bizonyos, de...

— Szűnjék meg gúnyolódni, — szakította félbe Lafcadio, ki nem tudta már visszatarítani haragját. — Hova akar kilyukadni? Jól tudom, hogy minap baklövést követtem el, semmi szükség, hogy ezt mástól is meghalljam. Magának fegyver van a kezében ellenem, de nem tudom, nem vétené-e saját érdeke ellen, ha azt felhasználná. Maga most azt a bórdaarabkát vissza akarja velem v-

sároltatni. Tehát rajta, nyilatkozzék! Ne nevéssen és ne nézzen rám ilyen szemekkel. Pénzt akar, ugyebár, mennyit kíván tehát?

Hangja oly határozott volt, hogy Protos kissé meghökkent, de azonnal magához tért ismét.

— Csak csendesen, csak csendesen! — mondá. — Nem mondtam semmi becsületbe-vágót, csak beszélgettem, mint két jóbarát. Nincs semmi oka dühbe jönni. Szavamra, maga megfiatalodott, Cadio!

Mikor azonban meg akarta simogatni a karját, Lafcadio kitért e kedveskedés elől és felugrott.

— Ujjunk le szépen, — mondá Protos, — így jobban meg tudjuk beszélni a dolgot.

Elhelyezkedett a folyosóra nyíló ajtó mellett az egyik sarokülésen és feltette lábát a szemben lévő ülésre.

Lafcadio érezte, hogy menekülését akarja meggátolni. Protosnál bizonyosan van fegyver, nála pedig nincs. Ha birokra kerülne a sor, bizonyosan ő maradna alul. Egyébként azonban, ha egy pillanatig gondolt is a menekülésre, most már kíváncsisága kerekedett felül, az a szenvedélyes kíváncsiság, a melynek kielégítése fontosabb volt előtte, mint élete. Nem gondolt tovább a menekülésre, hanem leült.

— Pénzt kínál tehát? Dehogy is kell! — tiltakozott Protos. Tarcájából szivart vett ki és Lafcadiót is megkínálta, ki azonban visszautasította. — Talán zavarja a füst?... Nohát figyeljen rám. — Néhányat szippantott a szivarból, azután nyugodtan így szólt:

— Nem, nem, Lafcadio barátom. Magától nem pénzt várok, hanem engedelmességet. Maga, úgy látom (bocsássa meg őszinteségemet), nincsen tisztában helyzetével. Nézzem bátran az események szemébe, én majd segítségére leszek.

— A bennünket fogva tartó társadalmi keretéből tehát egy fiatal ember szabadulni igyekszik. Ez a fiatal ember rokonszenves, olyan, a milyennek én legjobban szeretem: naiv és kedvesen természetes. Feltételezem ugyanis, hogy mindehhez nem a számítás vezette el... Emlékszem Cadio, hogy maga annakidején jó fejszámoló volt, csak a saját kiadásai tekintetében tévedett néha... Hogy összefoglaljuk a dolgot: magát a Crustaceák uralma undorral tölti el. Én ezen nem csodálkozhatom... Csodálkozom azonban azon, hogy olyan művelt ember, mint maga, azt hihette, hogy az ember egyszerűen csak kiélthet egy társadalomból a nélkül, hogy ezen lényre által tagjává ne válék egy másik társadalomnak, vagy azt, hogy bármiféle társadalom meglehet törvények nélkül.

— „Törvény nélkül, kényszer nélkül”. Emlékszik-e, valahol ezt olvastuk: „Két harkály a levegőben, vagy két hal a tenger vizében sincs kevésbé alávétve társadalmi kényszernek, mint mi...” Milyen szép is

SCHOCK, A ZÜRICH VÖRÖSKERESZT EGYESÜLET ELNÖKNŐJÉNEK ELUTAZÁSA A KELETI PÁLYAUDVARRÓL.

A MOTOR KERÉKPÁRVERSENY GYŐZTESEI.

A KIRÁLYI MAGYAR AUTOMOBIL-KLUB SVÁBHEGYI AUTOMOBIL-VERSENYÉRŐL.

az irodalom! Lafcadio barátom, tanulja meg a *finomak* törvényeit.

— Talán gyérünk tovább.
— Minek siessünk? Még elég idő van előttünk. Én csak Rómában szállok le. Az megtörténik néha, hogy egy gyilkosság kerül a rendőrség figyelmébe. Meg is fogom magyarázni, hogy miért vagyunk mi szemfülesebbek, mint ők. Ez azért van, mert mi az életünkkel játszunk. A hol a rendőrség kudarcot vall, mi akárhányszor sikerrel dolgozunk. Az ördögbe is, maga akarta így, Lafcadio, a dolog megtörtént, most már nem menekülhet. Legokosabban teszi, ha engedelmeskedik nekem. Igazán kétségbe volnék esve, ha kénytelen volnék ilyen régi barátomat a rendőrség kezére juttatni; de hát mit tegek? Ezentúl maga vagy a rendőrségtől fog függeni, vagy mitőlünk.

— Ha engem átad a rendőrségnek, ezzel átadja saját magát is.

— Azt hittem, hogy komolyan beszélünk. Maga elfelejté, hogy a rendőrség azokat fogja el, a kik nem akarnak engedelmeskedni neki; Olaszországban, azonban szívesen szövetségre lép a *finomakkal*. „Szövetségre lép”, azt hiszem, ez a helyes szó. Magam is némileg a rendőrség embere vagyok. Jó szemem van. Segíték a rend fenntartásában. Magam nem cselekszem: csak másokat mozgatok. Ne is kapálódzzék többet, Cadio. Az én törvényeimben nincsen semmi borzasztó. Maga túlozza ezeket a dolgokat, naivitásból és ösztönszerűleg. Vagy talán nem engedelmeségből és az én akaratom folytán emelte föl tányérjáról a mai vacsoránál Venitequa kisasszony manchetta-gombját? Micsoda könyvemű, micsoda idillikus tudatlanságot eláruló mozdulat volt ez! Szegény Lafcadióm!

De haragudott is saját magára ezért a mozdulatáért, mi? A szomorú a dologban az, hogy nem én voltam az egyetlen, a ki látta. De azért ne ijedjen meg, a pinczér, az özvegyasszony és a kislány mi hozzánk tartoznak. Aranyos emberek. Csak magán múlik, hogy jóakaróvá tegye őket. Lafcadio barátom, legyen esze; nos, beleegyezék?

Talán túlságos zavaránál fogva Lafcadio nem felelt semmit. Megmerevedett törzsszel, összehúzott ajakkal, maga elé meresztett szemmel ült ott. Protos vállalt vont.

— Talán már hamarabb is elfogadta volna ajánlatomat, ha előbb megmondtam volna, hogy mit várunk mi magától. Lafcadio barátom, világosítson fel engem. Hogyan lehetséges az, hogy maga, a ki oly szegény volt, a mikor utoljára láttuk egymást, nem teszi zsebre azt a hat darab ezres bankjegyet, a mit a sors ölébe dob; hát ez rendben van így? ... Venitequa kisasszony közzéleltem, hogy gróf Baraglioul Gyula magánál tett látogatása utáni napon az öreg gróf meghalt. Ugyanezen nap estéjén Lafcadio úr kilökte Venitequa kisasszonyt. Ezóta Gyula gróffal való összeköttetése igen barátságossá vált; megmagyarázná nekem, hogy miért? ... Én a régi időben magának

számos bácsikáját ismertem; családfája azóta úgy látszik teljesen a Baraglioulok felé hajlott! ... Ne haragudjék, csak tréfálok. Bár mint álljon is ez a dolog, a Maga feladata nyilvánvaló, meg fogja zsarolni Gyula grófot. Csak ne tiltakozzék! A zsarolás egészséges intézmény, mely szükséges a közérkölc fenntartásához. Hát itt akar hagyni engem? ... Lafcadio ugyanis föllállott.

— Engedjen hát ki végtére! — kiáltott rá és átlépett Protos testén, mely végigterülve az egész szakaszon, elállotta keresztben az utat.

Protos egyetlen mozdulatot sem tett visszatartására. Lafcadio csodálkozott ezen, kinyitotta a szakasz ajtaját és tovább indult: — Nem futok el, ne féljen. Szemmel kísérhet engem, de bármit megteszek inkább, minthogy tovább hallgassam ezt a beszédet ... Bocsásson meg, de én akkor jobban szeretem a rendőrséget. Jelentsen föl, várni fogom őket.

VI.

Ugyanezen a napon a milánói esti vonat magával hozta Anthimékat Rómába; mint-hogy III. osztályon utaztak, csak az érkezésnél vették észre Baraglioul grófnét és idősebbik lányát, kik Párisból jöttek ugyanezen vonat hálókocsijában.

A grófné a Fleurissoire halálát jelentő sürgöny előtt néhány órával levelet kapott férjétől; ebben a levélben a gróf sokat írt Lafcadióval való váratlan találkozásáról és arról, hogy ebben mennyi öröme tellett. Levélben nem volt semmi célzás arra a féltéstvéri viszonyra, mely Gyula szemében ezt a fiatal embert oly különös rokonszenvvel ruházta fel. (Gyula, atyja parancsához hiven, nem tárgyalta meg bővebben azt a dolgot a feleségével, ép oly kevéssé, mint Lafcadióval sem.) Némely célzás és viszont egyes dolgok elhallgatása azonban elegendőképpen tájékoztatták a grófnét. Nem is vagyok biztos benne, hogy Gyula, kinek mindennapi életében hiányzott a szórakozás, nem örült volna-e valami e fajta pletykának, még olyan áron is, ha egy kissé megégeti az ujjahagyét. Abban sem vagyok egészen biztos, hogy Lafcadio Rómában léte s az a remény, hogy ott viszontlátatja, nem volt-e némi, vagy talán döntő fontossággal Genovéva elhatározásában is, a mikor anyját útjában elkísérte.

Gyula kiment fogadásukra a vasúthoz. Érkezésük után sietve magával vitte családját a Grand Hôtelbe, miután a Perronon néhány szót váltott Anthimékkal, kikkel másnap ahogy is találkoznia kellett a temetésen. Anthimék a Via di Bocca di Leonebeli szállásukra mentek, a hol első tartózkodásukkor is laktak.

Margit jó híreket újságot a regényírónak. Megválasztása most már egészen bizonyos, harmadnapja André bíboros hivatalosan értesítette; hogy a jelöltnek nem is kell már újból megkezdenie látogatásait, az Akadémia magától fordul feléje, tárt ajtókkal várják.

— No látod? — mondá Margit. — Mit mondtam neked Párisban? Minden úgy történik, a hogy akarod. Ebben a világban elég, ha az ember meg tudja várni a sorját. — És nem változik meg, — tette hozzá bánatosan Gyula, kezét csókolt feleségének, de nem vette észre lánya rászegződő, megvetéssel telt pillantását. — Hú vagyok magához, gondolataimhoz, elveimhez. Kitarás a legfőbb erény.

Félig-meddig már megfeledkezett minapi kiköknéséről, minden gondolatáról, mely nem volt orthodox és minden tervéről, mely ellenkezett a hagyományokkal. Minden nehézség nélkül ismét megtalálta önmagát, a mikor ezeket a híreket meghallotta. Csodálkozott a dolgok ilyen egymásra következésén, minek folytán gondolatai egy pillanatra a helyes útról letértek. Elvégre is a pápa volt az, a ki megváltozott, nem ő.

— Éppen ellenkezőleg, mekkora következetesség, micsoda logika gondolataimban! — mondá magában. A nehézség éppen az, hogy mihez tartsa magát az ember. Ez a szegény Fleurissoire azért halt meg, mert a díszletek mögé nézhetett. Legegyszerűbb, ha az ember maga is egyszerű, beérni azzal, a mit tud. Ez a rémséges titok megölte őt. A tudás csak az erőseket teszi még erősebbé ... De mindegy! Örülök, hogy Karola értesítette a rendőrséget, most szabadabban gondolkozhatom ... Istenem, ha tudná, hogy nem a valódi pápától ered az ő balszerencséje és száműzetése, minő vigaszt jelentene ez Armand Duboisnak! Mekkora bátorítást éreznék e miatt hitében! Mekkora megkönnyebbülést! ... Holnap a temetés után feltétlenül beszélmem kell vele.

Nem sokan jelentek meg a temetésen. Három kocsi követte a koporsót. Esett az eső. Az első kocsiiban Blafaphas mint jó barát kísérte Arnicát (mihelyt a gyászév letelik, el fogja venni feleségül, az egészen bizonyos), harmadnapja utaztak el mind a ketten Pauból. (Blafaphas még a gondolatát sem tudta volna elviselni annak, hogy az özvegyet egyedül hagyja bánatában és egyedül engedje el erre a hosszú útra; sőt, bár nem tartozott a családhoz, ő is gyászt öltött, mert hol az a rokon, a ki felér egy ilyen barátal?) Csak néhány óraja érkeztek Rómába vasuti kérés következtében.

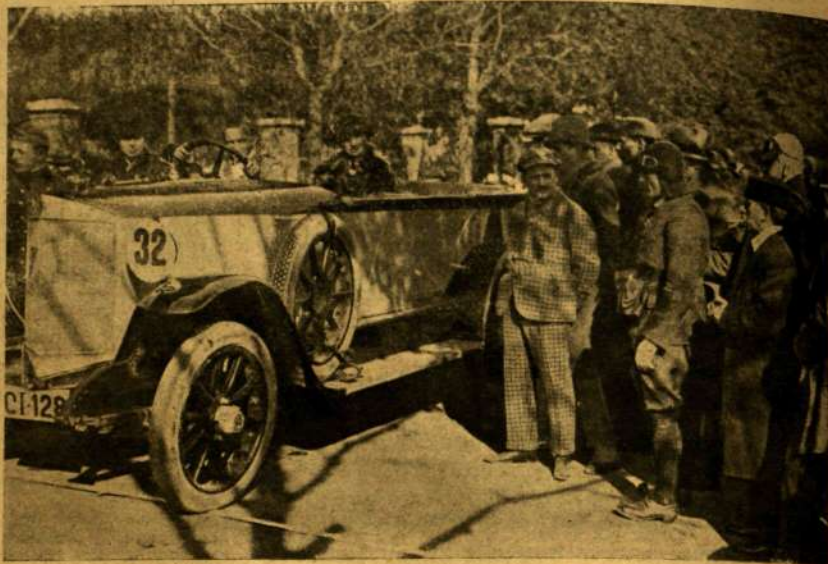
Az utolsó kocsiiban ült Armand-Duboisné, a grófnéval és lányával, a másodikban a gróf Armand-Dubois Anthimmal.

Fleurissoire sírjánál semmi célzás sem történt szerencsétlen esetére. A temetőből hazamenet Gyula, ki ismét kettesben volt Anthimmal, így szólott hozzá:

— Megígérttem magának, hogy közbe fogok lépni a Szent Atyánál.

— Isten a tanum, hogy nem kértem fel rá.

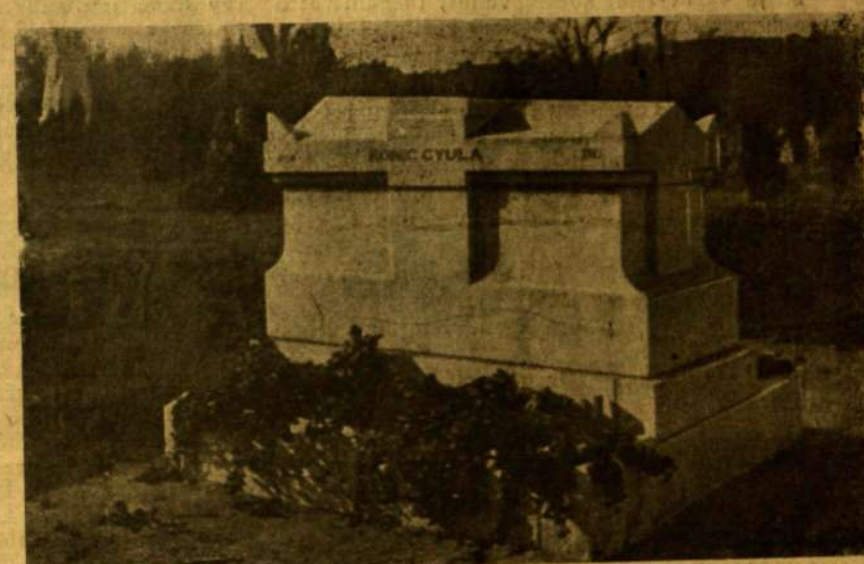
— Ez igaz, de föl voltam háborodva a fölött, hogy milyen helyzetben hagyta magukat az Egyház. Csak szívemre hallgattam. — Isten a tanum, hogy nem panaszkodtam.

AZ ELSŐ AUTOMOBIL.

THALLOCCZY LAJOS. — Horvay János műve.

KÖNIG GYULA.

— Tudom jól! ... Tudom! ... Sokat bosszankodtam azon, hogy belenyugszik helyzetébe. Minthogy újból szóba került a dolog, bevallhatom kedves Anthimeom, hogy eljárásában sokkal inkább önértetet látok, mint vallásosságot. Azt a túlzott megnyugvást, melyet legutóbb Milanóban jártamkor tapasztaltam magánál, inkább lázadásnak minősítem, mint a hit folyományának. Az én vallásos érzületemet épenséggel sérti. Isten maga sem kíván ennyit az emberektől. Beszéljünk nyíltan. Viselkedése nekem nem tetszett.

— Az Oné viszont, kedves barátom, bevallhatom hát én is, elszomorított engem. Nem On maga volt-e az, ki engem a lázadásra biztatózott és ...

Gyula tűzbe jött és félbeszakította: — Elégé tapasztaltam saját életemben és mások előtt is gyakran hangoztattam, hogy az ember lehet jó keresztény a nélkül, hogy megvetné azokat a jogosult előnyöket, miket az Isten bölcsesége által reánk ruházott rang nyújt. Éppen azt hibáztattam az On magaviseletében, hogy túltezi magát ezen az én nézetemen.

— Isten a tanum, hogy ...
— Csak ne tiltakozzék annyit! — szakította újból félbe Gyula. — Istennek ehhez semmi köze. Éppen azt magyarázom, hogy az On magatartása egészen közel volt a lázadás-hoz. Illetőleg: az én fellázadásomhoz; éppen ez az, a mit a szemére hányok, hogy elfogadva az igazságtalanságot, másnak alkalmas adott lázadásra, maga miatt. Én ugyanis nem ismertem el, hogy az egyház tévedett. Az On magaviselete azonban, bár látszólag nem is érintette, ilyen színben tüntette fel az Egyházat. Elhatároztam tehát, hogy On helyett panaszkodni fogok. Mindjárt meg fogja látni, milyen jogosan méltatlankodtam.

Gyula homloka gyöngyözött, térdére vette czilinderét!

— Akar egy kis friss levegőt szivni? — kérde udvariasan Anthime s kinyitotta a maga oldalán a kocsi ablakát.

— Mihelyt Rómába értem tehát, — folytató Gyula, — azonnal kihallgatásért folyamodtam. Kéréssem meghallgatott. Lépésemet meglepő siker koronázta ...

— Ugyan! — jegyzé meg közönyösen Anthime.

— Igen barátom. Bár nem kaptam meg semmit abból, a mit kértem, látogatásommal legalább is egy biztos meggyőződést szereztam ... s ez Szent Atyánkat mentesíti mindazon gyalázatos vádak alól, melyeket vele szemben már-már elgondoltunk.

— Isten a tanum, hogy sohasem illetem Szent Atyánkat semmiféle gyalázatos váddal.

— Én illetem maga helyett. Azt találtam, hogy méltatlanul bánnak magával, ezért háborodtam fel.

— Térjünk a tárgyra, Gyula: maga látta a pápát?

— Nos hát: nem! Nem láttam a pápát, — pattant ki a szó Gyulából, — hanem egy titok birtokába jutottam. Ez a titok kezdetben bizonytalan volt, szegény Amadéknak

ZILAHYÉ SINGHOFFER VILMA. — Kallós Ede műve.

A KIRÁLYFI-CSALÁD. — Horvay János műve.

ÚJ SÍREMLEKEK A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBEN.

halála következtében azonban csakhamar teljes bizonyosságú rémes és lesújtó rejtélyvé fejlődött, melyben a Maga hite, a Maga vallásossága kedves Anthime, vigaszt fog találni. Mert tudja meg, hogy az igazságszolgáltatás ama megtagadásában, melynek maga az áldozata, a pápa ártatlan ...

— No hát, nem is kételkedtem benne soha.

— Értsen meg Anthime: én azért nem láttam a pápát, mert senki sem láthatja. Az, a ki most a főpapi trónuson ül, az, a kire az Egyház hallgat, az, a ki törvényeket hoz, az, a ki velem beszél, az a pápa, a kit a Vatikánban látni, az a pápa, a kit én láttam: az nem a Valódi.

Anthime e szavakra hangos nevetésre fakadt.

— Csak nevessem! — mondá Gyula sértődötten. — Én is nevettem eleinte. Bár kevesebbet nevettem volna, akkor nem gyilkolták volna meg Fleurissoiret. Oh, szent barátunk, szomorú áldozat! — Ő is sírni kezdett.

— Mondja hát: ez komoly dolog? ... No de ugyan, — kérde Armand Dubois, kit Gyula izgalma aggodalomba ejtett. — Mégis csak tudni kellene ...

— Azért halt meg, mert ő is tudni akarta volna.

— Végre is lehetséges, hogy olesón adtam oda javaimat, állásomat, tudományomat, lehetséges, hogy kihagytam magam játszani, — folytató Anthime és maga is nekivörösödött.

— Mondom magának: mindezért a Valódi egyáltalán nem felelős; az, a ki magát kiájtotta, a Quirinál egyszerű bábuja.

— Elhagyjem azt, a mit mond?

— Ha nem hiszi el nekem, higgye el ennek a szegény vértanúnak.

Néhány másodperczig mindketten csendben maradtak. Az eső elállott, napsugár világította szét a felhőket. A kocsi lassú imbolygással beérkezett Rómába.

— Ez esetben tudom, mi a teendőm, — jegyzé meg Anthime egészen határozott hangon. Le fogom leplezni.

Gyula megrémült.

— Ne ijesztgessen. Egészen biztos, hogy ki fogják átkozni.

— Ugyan ki? Ha nem a valódi pápa teszi, ki törődik vele?

— Isten a tanum, hogy ebben a titokban vigasztaló erőt sejtettem a maga számára, azért közöltem, — mondá Gyula egészen megrémülve.

— Maga tréfál? ... És ki a megmondhatója, hogy Fleurissoire, a paradicsomba érve, ott is nem fogja-e felfedezni, hogy a jó Isten sem a valódi?

— Ugyan, ugyan, kedves Anthime-om, ne túlozzunk. Hát lehet-e egyáltalán kettő! Lehet-e egyáltalán egy másik!

— Maga könnyen beszél, mert nem hagyott ott érte semmit. Magának mindegy lehet, akár valódi, akár hamis ... Le kell szállnom egy kissé ...

— Kihajolt az ajtón és megérintette séta-

